

# **ІНСТРУКЦІЯ З ОХОРОНИ ПРАЦІ**

**для здобувачів фахової передвищої освіти спеціальності 014 Середня освіта  
предметної спеціальності 014.10 Трудове навчання та технології  
під час проходження переддипломної практики  
в закладі загальної середньої освіти**

## **1. Загальні положення**

1.1. Інструкція з охорони праці під час проходження переддипломної практики здобувачів освіти Берестинського педагогічного фахового коледжу КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» ХОР (надалі інструкція) розроблена відповідно до Закону України «Про охорону праці», Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу у Берестинському педагогічному фаховому коледжі Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (затверджено 31.03.2025), Положення про організацію освітнього процесу у Берестинському педагогічному фаховому коледжі Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (затверджено у новій редакції на засіданні Педагогічної ради, протокол № 2 від 05.03.2025), Положення про дистанційне навчання, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України № 466 від 25.04.2013 та Положення «Про дистанційне навчання» (затверджено на засіданні Педагогічної ради коледжу, протокол № 2 від 05.03.2025), Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України № 1669 від 26.12.2017 і визначає обов'язки керівників практики щодо забезпечення безпечних та нешкідливих умов навчання, утримання і праці, запобігаючи травматизму.

1.2. Переддипломна практика є обов'язковою складовою освітнього процесу та професійної підготовки здобувачів освіти спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціальності 014.10 Трудове навчання та технології і спрямована на формування професійних компетентностей майбутнього вчителя технологій, вчителя інформатики.

1.3. Переддипломна практика проводиться на базах практики – закладах загальної середньої освіти (далі – ЗЗСО), які згідно з укладеними договорами відповідають вимогам нормативно-правових актів з охорони праці.

1.4. Обов'язковою умовою допущення здобувачів освіти до переддипломної практики є проходження ними в коледжі вступного інструктажу з охорони праці та безпеки життєдіяльності з відповідним документальним оформленням (у журналі викладача-керівника практики або у журналі практики, розділі «Інструктаж з ТБ»), з підписами особи, яка проводила інструктаж та особи, яку інструктували (за умови офлайн навчання).

1.5. З метою забезпечення повної безпеки життя і здоров'я учнів ЗЗСО практикантам необхідно ретельно дотримуватися техніки безпеки, санітарно-гігієнічних вимог, правил пожежної та електробезпеки, дорожнього руху, поведінки дітей на уроках/заняттях, під час проведення масових заходів, екскурсій і прогулянок.

1.6. Під час переддипломної практики здобувач освіти відповідає за життя і здоров'я учнів. Необхідно вжити всіх заходів для усунення небезпечних ситуацій; проявляти максимум уваги до учнів, стежити за станом їхнього здоров'я, знати дітей із вадами здоров'я; у випадку захворювання дитини викликати лікаря і батьків.

1.7. Необхідно регулярно проводити з учнями різні види інструктажів про дотримання правил ТБ, БЖД під час уроків, на перервах, у позаурочний час, а також позакласні виховні заходи з питання безпеки життєдіяльності.

1.8. Відповідальність за організацію, проведення та контроль педагогічної практики покладається на керівника практики від коледжу та керівника практики від закладу загальної середньої освіти.

## **2. Вимоги безпеки перед початком практики**

2.1. Здобувачі фахової передвищої освіти повинні своєчасно прибути на базу практики й отримати вступний інструктаж з охорони праці та первинний інструктаж з охорони праці на робочому місці з обов'язковим документальним підтвердженням.

2.2. Перед допуском до самостійної роботи практикант повинен бути проінструктований з охорони праці для вчителя технологій у навчальній майстерні, вимогами охорони праці, електробезпеки та пожежної безпеки й неухильно їх дотримуватися, зокрема:

- з пожежної безпеки в обсязі інструкції з пожежної безпеки;
- з надання першої долікарської допомоги в обсязі інструкцій з першої допомоги потерпілим у нещасних випадках;
- знати місцезнаходження аптечка з медикаментами та перев'язувальним матеріалом (аптечка має знаходитися в місцях, недоступних для учнів).

2.3. Перед початком роботи в навчальній майстерні здобувач освіти-практикант повинен:

- оглянути своє робоче місце, перевірити його оснащення на відсутність пошкоджень, звернути увагу на наявність небезпечних і шкідливих чинників, переконатися в справності обладнання, вентиляції, електроосвітлення, верстатів, їх заземлення;
- провітрити приміщення навчальної майстерні;
- здобувач освіти -практикант та учні повинні бути вдягнені в спецодяг (халат, фартух, нарукавники, при виконанні робіт на верстатах мали захисні окуляри), необхідно звернути увагу, щоб одяг був застебнутий на всі гудзики та були зав'язані або застебнуті обшлага рукавів;

- перевірити, як у навчальній майстерні організовані робочі місця для учнів, зокрема: відповідність нормам охорони праці, заходів безпеки, правил техніки безпеки та виробничої санітарії, а також віковим особливостям учнів;
- підготувати робочі місця учнів (розкласти заготовки та справний робочий інструмент);
- за необхідності використання обладнання, інструментів, засобів індивідуального користування перевірити їх справність, наявність захисних засобів, відсутність травмонебезпечних ознак;
- провести з учнями інструктаж із безпеки життєдіяльності під час проведення теми уроку/заняття, а також перед одержанням ними завдань та навчити безпечних прийомів роботи;
- ознайомити учнів із правилами експлуатації обладнання, що буде використовуватись в освітньому процесі: верстатів, інструментів, пристосувань, звертаючи особливу увагу на заходи безпеки.

2.4. У випадку порушень безпеки в навчальній майстерні, що загрожують життю та здоров'ю учнів, здобувач освіти-практикант повинен доповісти вчителю технологій закладу освіти чи/або керівнику закладу; приступати до роботи з учнями можна лише після усунення виявлених недоліків.

2.5. Здобувач освіти-практикант має бути ознайомлений про те, що при виконанні професійних обов'язків на нього можуть впливати такі шкідливі або небезпечні фактори:

- верстатне обладнання, інструменти та пристосування, застосування несправного інструмента та пристосувань, робота на несправному обладнанні, а також застосування неправильних прийомів праці може призвести до травм;
- заготовки, вироби, стружка в результаті падіння або застосування неправильних прийомів роботи може відбутися травмування;
- електричний струм, недотримання нормативно-технічних документів з техніки безпеки може призвести до важких або до смертельних електротравм;
- небезпека виникнення загорань та пожеж;
- регулювання параметрів мікроклімату, передбачених для навчальних приміщень.

### **3. Вимоги безпеки під час практики**

3.1. Здобувач освіти-практикант повинен виконувати тільки ту роботу, яка йому доручена згідно з програмою практики. У разі притягнення практиканта до робіт, які не передбачені програмою практики, йому слід негайно доповісти про це керівнику практики.

3.2. Здобувач освіти-практикант несе персональну відповідальність за життя та здоров'я учнів під час освітнього процесу в навчальних майстернях.

3.3. Практикант повинен контролювати обстановку під час занять у навчальній майстерні та забезпечувати безпечне проведення освітнього процесу, зокрема:

3.3.1. Пояснити учням правила поведінки з робочими інструментами та

безпечного виконання завдання.

3.3.2. Перед включенням верстата переконатися, що його пуск нікому не загрожує.

3.3.3. Контролювати надійність кріплення заготовок на верстатах, у слюсарних лещатах.

3.3.4. Стежити за дотриманням порядку на робочих місцях учнів.

3.3.5. Під час роботи стежити, щоб не було стружки в зоні обслуговування верстата, щоб стружка не травмувала учнів; з цією метою в обов'язковому порядку використовувати захисні огорожі, стежити за наявністю захисних окулярів в учнів.

3.3.6. Дотримуватися особистої безпеки праці.

3.3.7. Не залишати учнів у майстернях без нагляду.

3.3.8. Не допускати учнів до самостійного включення верстатів та електрообладнання.

3.3.9. Для прибирання стружки використовувати щітку.

3.4. Під час виконання роботи на верстаті забороняється:

- гальмувати верстат рукою, натиском па патрон або інструмент;
- прибирати стружку руками;
- змащувати та чистити верстат на ходу;
- проводити регулювання або наладку верстата па ходу;
- спиратися на верстат;
- торкатися обертових частин рукавами;
- обробляти незакріплені або недостатньо закріплені деталі;
- залишати працюючий верстат без нагляду.

3.5. Під час занять у навчальній майстерні повинна виконуватися тільки та робота, яка передбачена розкладом та планом уроків/занять.

3.6. Здобувач освіти-практикант повинен застосовувати заходи дисциплінарного впливу на учнів, які свідомо порушують правила безпечної поведінки під час уроків технологій.

3.7. *Під час практики забороняється:*

3.7.1. Порушувати правила внутрішнього трудового розпорядку бази практики, зокрема запізнюватися чи не з'являтися на роботу без поважної причини, залишати місце практики достроково, не повідомивши безпосереднього керівника від бази практики про причини. У випадку відсутності на місці практики здобувач освіти повинен повідомити керівнику практики від бази практики та завідувачеві навчально-виробничої практики причину відсутності до початку уроку/заняття.

3.7.2. Самовільно змінювати місце практики.

3.7.3. Пропускати визначені програмою практики зустрічі з керівниками практики перед або під час її проходження.

3.7.4. Залишати учнів, з якими практикант проводить уроки, позакласну діяльність, без нагляду.

3.7.5. Під час занять у навчальному кабінеті виконувати роботу, яка не передбачена розкладом і планом занять.

3.7.6. У разі виникнення недоліків у роботі обладнання та приладів (комп'ютера, ксерокса, побутових приладів тощо) самостійно або разом з учнями їх ліквідовувати, натомість негайно повідомити керівника установи, учителя та припинити роботу до усунення недоліків.

3.7.7. У випадку виявлення порушень вимог охорони праці в приміщенні для занять розпочинати чи продовжувати роботу з учнями до усунення недоліків, які загрожують їхньому життю та здоров'ю. Здобувач освіти-практикант зобов'язаний повідомити керівника освітнього закладу про причини відміни занять у кабінеті.

3.7.8. Виконувати будь-які види ремонтних робіт на робочому місці учня чи в приміщенні. Ремонт виконується спеціально підготовленим персоналом закладу (електромонтером, слюсарем, електромеханіком тощо).

### **3.8. Студент-практикант зобов'язаний:**

3.8.1. Уживати заходи дисциплінарного впливу до учнів, які свідомо порушують правила безпечної поведінки під час уроків/занять.

3.8.2. Повідомляти керівника ЗЗСО та ЗПО про всі недоліки в забезпеченні охорони праці, які знижують рівень безпеки життєдіяльності людини (норми освітленості, травмонебезпеки обладнання, інструментів тощо).

3.8.3. Прийняти екстрені заходи у випадку погіршенні стану здоров'я учня (запаморочення, втрата свідомості, кровотеча з носа і т. ін.), надати йому необхідну першу домедичну допомогу та викликати медичного працівника.

3.8.4. Дбати про особисту безпеку, повідомляти в разі необхідності про погіршення стану власного здоров'я під час освітнього процесу.

### **3.9. Дотримання правил ТБ на уроках інформатики під час використання ТЗН, комп'ютерної техніки**

3.9.1. Перед роботою провести інструктаж із ТБ на робочому місці.

3.9.2. Користуватись електрообладнанням дозволяється тільки за умови надійного заземлення корпусу.

3.9.3. Перед початком роботи необхідно включити систему кондиціонування повітря в приміщенні.

3.9.4. Необхідно правильно відрегулювати освітлення робочого місця.

3.9.5. На екран діти повинні дивитися під прямим кутом, а не збоку.

3.9.6. Під час роботи не допускаються сторонні розмови, подразнювальні шуми.

3.9.7. Усі кабелі треба вставляти і виймати тільки при вимкненій апаратурі.

3.9.8. У випадку появи будь-яких несправностей або запаху горілого необхідно повідомити відповідального за електрообладнання працівника, керівника практики чи/або керівника ЗЗСО.

### **3.10. Охорона життя і здоров'я дітей під час проведення екскурсій, прогулянок**

- 3.10.1. Перед екскурсією вчителю/практиканту необхідно відвідати й оглянути об'єкт спостереження, вибрати місце для безпечного розміщення дітей.
- 3.10.2. До виходу на об'єкт учителю/практиканту необхідно провести інструктаж учнів із ТБ, правил дорожнього руху.
- 3.10.3. Екскурсію необхідно проводити за чітким планом, затвердженим керівником закладу освіти, дотримуючись часу (35- 40 хв).
- 3.10.4. Не можна дозволяти учням під час екскурсії наближатися, торкатися окремих видів обладнання, транспортних засобів, загонів для свійських чи диких тварин.
- 3.10.5. Не можна допускати порушення дисципліни з боку дітей, відлучення з місця екскурсії чи прогулянки, ігор, бешкетництва.
- 3.10.6. З класом чисельністю 30 осіб вирушають 2 керівники, призначені директором чи заступником директора закладу освіти.
- 3.10.7. Перед виходом, після привалів та перед поверненням необхідно перерахувати дітей.
- 3.10.8. Під час руху колони дорослі повинні знаходитись у «голові» і в кінці з сигнальними червоними прапорцями.
- 3.10.9. Забороняється збір дітьми невідомих плодів, ягід, грибів, рідкісних об'єктів природи; забороняється пити воду з відкритих джерел.
- 3.10.10. У випадку виникнення небезпечних ситуацій, захворювання або травмування дітей екскурсія призупиняється, діти відводяться в безпечне місце, а потерпілому надається перша долікарська допомога, якщо необхідно, його направляють у найближчий медичний пункт, повідомляють про випадок та стан дитини директора закладу освіти, батьків.
- 3.10.11. Передбачати надзвичайні ситуації, пов'язані із порушенням спокою громадського порядку, а також через воєнний стан в Україні.

#### **4. Вимоги безпеки після закінчення уроку/заняття**

- 4.1. Після закінчення уроку/заняття необхідно знеструмити технічне обладнання.
- 4.2. Вимкнути витяжну вентиляцію.
- 4.3. Організувати прибирання робочих місць учнів за допомогою щітки та совка.
- 4.4. Прийняти від учнів інструменти та пристосування, захисні окуляри, скласти їх у відведених місцях для зберігання.
- 4.5. Провітрити приміщення навчальної майстерні, після чого зачинити всі вікна та кватирки, вимкнути світло.
- 4.6. Зняти спецодяг і прибрати його в призначене для зберігання місце.
- 4.7. Перевірити самопочуття учнів.
- 4.8. Доповісти керівнику практики від бази практики про закінчення роботи та несправності (у разі їх виникнення) устаткування, обладнання, інструментів, які використовувалися.

## 5. Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях

5.1. Негайно припинити заняття й довести до відома керівника закладу у випадках:

- погіршення особистого стану здоров'я здобувача освіти;
- отримання здобувачем освіти травми;
- виникнення пожежі;
- виникнення несправностей у роботі приладів та обладнання, що використовуються здобувачем освіти для виконання завдань практики;
- вимкнення електроенергії;
- запаху газу тощо.

5.2. Для усунення аварійної ситуації здобувач освіти повинен виконувати вказівки керівника практики від бази практики.

5.3. При будь-яких ознаках аварійної ситуації (запах паленої ізоляції, дим, вогонь, крики учнів тощо), студент разом з учителем технологій повинні оцінити ситуацію, що склалася, і керуватися відповідними інструкціями про порядок дій та Планом евакуації.

5.4. У разі необхідності викликати служби екстреної допомоги:

- **101** – пожежна служба
- **102** – поліція
- **103** – швидка медична допомога
- **104** – аварійна газова служба

5.5. Під час сигналу «Повітряна тривога» необхідно діяти відповідно до Інструкції з дотримання правил поведінки в умовах воєнного стану в Україні під час організації освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти, дотримуватися правил поведінки, встановлених на базі практики, алгоритму дій для здобувачів освіти та педагогів при отриманні сигналу «ПОВІТРЯНА ТРИВОГА».

